

2000-2001

DebatCafé

2000:

- 22. marts: At blive gammel i Danmark.
- 10. april: Religionskritik. Folkekirken og religionerne
- 12. april: Religion som fællesskab i det moderne samfund. En dialog mellem fire unge kristne og muslimer
- 17. maj: Er angsten for "de fremmede" medieskabt?
- 31. august: Dialog i Mellemøsten og Europa /Jørgen S. Nielsen
- 5. september: At være kunstner i et "fremmed" land
- 3. oktober: Mission og/eller dialog?
- 7. november: Gentest - er det at kigge Gud i kortene?
- 5. december: Islams ansigter i København - hvordan kan der samarbejdes?

2001:

- 9. januar: Islamiske forsøg på at møde globaliseringen
- 13. februar: Palæstina-konflikten. Er der håb om en retfærdig fred?
- 6. marts: At leve som religiøs minoritet i Pakistan og Danmark (med bl.a. Dominic Moghal).

Undervisning

2000:

- Introduktion til islam v. Fatih Alev.
- Studieforløb om Kierkegaard og islam v. Safet Bektovic og Christian Tolstrup, en kristen og muslimsk Kierkegaard-forsker.
- Islams ansigter i Danmark v. 6 repræsentanter.

Besøg i centret

- 15.juni Islamic Center, Malmø. som ønskede samarbejde med os omkring et konkret projekt.
- 16.feb. En klasse Tromsø Lærerhøjskole
- 8.aug. Tariq Ramadan, professor i islamiske studier ved universitet i Geneve og underviser i filosofi ved Freiburg Universitet.
- Den 31.aug. prof. Jørgen S.Nielsen, leder af Centre for the Study of Islam and Christian-Muslim Relations, Birmingham universitet.
- 14-dages kompaktkursus under åbent universitet om "Islamiske strømninger, historisk og aktuelt." Kurset er arrangeret af Institut for Systematisk Teologi i samarbejde med IKS.

12.jan. Christopher Lamb. Han har indtil 1999 været den anglikanske kirkes rådgiver for interreligiøs samtale i England, og er nu præst i Wales. Desuden har Lamb i mange år været tilknyttet centret i Birmingham.

6.marts Dominic Moghal, som er leder af Christian Study Centre i Rawalpindi, der fungerer dels som et uddannelses- og dokumentationscenter for Pakistans kristne kirker, dels som græsrodsnetværk, der forsøger at skabe dialog og praktisk samarbejde mellem kristne og muslimer i Pakistan. Moghal har redigeret bøger og skrevet et utal af artikler om bl.a. dialog og om den kristne minoritetssituation.

11.marts: delegation fra Zambia, som ønskede at drøfte forholdet mellem stat og kirke og religiøse mindretal. I delegationen deltog viceminister for religiøse anliggender, pastor Peter Chintala, fung. direktør for europæiske anliggender, Zambias udenrigsministerium, Lombe Chalwe og 2.sekr. fra Zambias Ambassade, Stockholm.

Betlehem

I april måned foretog Lissi Rasmussen for anden gang en rejse til Palæstina, dels for at holde en forelæsning på Det Internationale Center i Betlehem (tilknyttet den lutherske kirke) om dialog for kristne og muslimske palæstinensere, dels for sammen med den lokale lutherske præst, Mitri Raheb at planlægge en fælles dialog-konference med deltagere fra centret i Betlehem og Islamisk-Kristent Studiecenter i København. Konferencen skulle finde sted i oktober i år. Konferencen må naturligvis udskydes på grund af urolighederne. Under opholdet rejste jeg en del på Vestbredden (bl.a. sammen med Mitri og hans kone) og fik yderligere indtryk af palæstinenserens belastende hverdag.

Barcelona

Aminah Tønnsen deltaget i et 5-dages dialog-kursus, arrangeret af den franske, katolske organisation GERFEC (Groupement d'études et de recherche pour la formation des enseignants chrétiens) i Barcelona. Der deltog 35 personer (heraf to jøder og seks muslimer) fra ti forskellige europæiske lande for at udveksle erfaringer om interreligiøs dialog samt interreligiøs og interkulturel undervisning på forskellige niveauer.

IKS fremstod som et ganske unikt projekt og som det eneste, der er startet af - og drives af - muslimer og kristne i fællesskab og ganske uafhængigt af religiøse institutioner.

Forskningsprojekt

Kultur mødeprojektet om individ og fællesskab, som er et samarbejde mellem Institut for Systematisk Teologi, Institut for Religionshistorie og IKS fik en bevilling på godt 2 1/2 mill. fra Forskningsrådet, og Safet Bektovic er blevet ansat på projektet med delprojektet "Kultur mødets betydning for selvforståelse og fællesskabsformer blandt unge med kristen og muslimsk baggrund" Undertegnede LR er vejleder på projektet.

2001-2

Prismodtagelse: Den 23.febr. modtog IKS sin første pris. Foreningen af Danske Flygtningevenner havde besluttet at give deres årlige pris til IKS for vort arbejde. Prisen består af to malerier, udført af den kristne irakiske flygtning, Imad Nissan Karyo.

Dialoggrupper: Der er 7 grupper - en kvindegruppe, ungdomsgruppe, multialoggruppe, superdialoggruppe, engelsk-talende grupper samt 2 almindelige grupper.

DebatCafé

2001: 3.april: Ensomhed, angst og depression

8.maj: Religionernes rolle og ansvar i et globaliseret samfund

4.sept.: Børn stat og kirke adskilles?

3.okt.: Den 11.sept og dialogens fremtid. Hvordan kommer vi videre?

6.nov. Dialog eller forhør?

4.dec. Moskøer i europæiske byer - hvorfor ikke i Danmark? (Besøg af Bejzat Becirov, Malmø)

2002: 5.febr. Regeringens udlændingepakke

5.marts Tro og videnskab

Undervisning og kurser

april - Islamisk og kristen etik

sept. Indføring i kristendom

okt. - Introduktion til islam (24 deltagere)

marts - Moderne muslimske tænkere (23 deltagere).

To møder med **præster og imamer** (og andre muslimske ledere) i Københavnsområdet. Formålet var at etablere et kontaktnetværk mellem deltagerne og drøfte, hvilke muligheder og behov der er for samarbejde og dialog i de forskellige sogne/områder, og på hvilken måde centret kan inddrages. Der blev uddelt skriftligt materiale, bl.a. oversigt over kontaktmuligheder og ressource- og

litteraturlister. Af 200 inviterede præster i Københavns Stift mødte kun 4 op (inkl. Københavns biskop), mens næsten alle inviterede muslimer (ca.15) deltog. Derudover deltog en universitetslektor, en teolog samt et par præster fra andre stifter.

Besøg udefra:

8.juni **David Goa** fra Canada. Goa er katolik og har i mange år været engageret i interreligiøs dialog.

17.aug.: **Musa Ghaya**, professor i kirkehistorie fra Jos Universitet, Nigeria. Han er ved at sætte et tværreligiøst undervisningsprogram i gang.

3.sept.: 13 præster fra **Pastoralseminarium i Sverige**.

5.nov.: en gruppe **præster og diakoner fra Helsingfors Stifts Indvandrerarbejde** der alle arbejder med etniske minoriteter.

Samme dag **Andrew Smith**, stud. i Birmingham Universitet, som var i København for at samle materiale til master om unge muslimers dialogpraksis og -holdninger.

18.feb.: 11 personer fra **Kirkernes Verdensråds Eksekutiv-komité**, som skulle holde møde i København, men inden da var der arrangeret et 2-dages program.

To gange **Kirkeligt Samfund, Kristiansstad**, den ene gang med deltagelse i debatcafe.

Aktiviteter i Danmark

Den 16.juni en **heldagsudflugt til Malmø og Lund**. Der deltog knap 50 mennesker, børn og voksne, medarbejdere i og venner af centret samt unge fra Sankt Johannes Kirke. I Malmø Islamic Center, som inkluderer den første moské i Sverige, blev vi vist rundt og informeret om centrets aktiviteter af Beizat Becirov, som udtrykte ønske om samarbejde med IKS i fremtiden.

IKS involveret i to økumeniske seminarer i **Magleås Kursuscenter**, begge arrangeret af den katolske kirke..

Først den 22.-28.juli var Fatih Alev, Poul Rude og LR foredragsholdere under en **højskoleuge med titlen "Abrahams børn"**.

Dernæst den 23.feb. **økumenisk week-end**, hvor Fatih og Poul igen deltog.

6.maj tre deltagere i seminar om **"Danmark og de ældre indvandrere."** Det Danske Kulturinstitut.

6.aug. deltog to fra IKS i et seminar, Norden i Fokus her i Kbh. om **højtider i folkeskolen**.

1.-3.nov. Fatih, Safet og LR deltog i 3-dages internationalt og tværfagligt **internet-seminar** om Religionsmøder på Internettet på KU.

Fælles bøn: IKS var med til at arrangere fællesbøn på Rådhuspladsen den 25.sept. og på Blågårdsplads den 11.okt. for fred. og forsoning. Det er formentlig første gang i Danmarks historie, at fælles bøn for kristne og muslimer har været afholdt i fri luft.

Schæffergården

Som opfølgning på dialog-konferencen i Lysebu i marts 2000 (finansieret af Fondet for Dansk-Norsk Samarbejde) blev der afholdt fælles dansk-norsk seminar 18.-20.januar 2002. Temaet var "Kristen og muslimsk tro i et samfund i forandring". AWP og jeg har deltaget i planlægningsgruppen, hvorefter planlægningen blev overgivet til IKS. Vi var i alt 35 kristne og muslimer, danskere og nordmænd. Emner var: Religion, identitet og fællesskab, religionsmøde i cyberspace, moderne skriftfortolkning samt begrebet samvittighed og dialog.

Bogudgivelse

IKS' første bog, **Muslimer og kristne ansigt til ansigt** udkom i maj måned. Det er en antologi, forfattet af medarbejdere i og venner til centret. Bogen redegør for praktiske erfaringer med dialogarbejdet gennem de sidste fem år og udtrykker centrets dialogholdning.

Bibliotek, læsestue og materialesamling.

Den 16.maj åbnedes biblioteket for brugere ved en reception. Kirkeminster Johs.Lebech holdt

åbningstalen. Blandt gæsterne var bl.a. den palæstinensiske, marokkanske, tjetjenske, egyptiske ambassadør, en repræsentant fra den indonesiske ambassade samt to repræsentanter fra Det Mosaiske Trossamfund. Også flere politikere var tilstede, heriblandt den tidligere folketingsformand, Erling Olsen..

2002-3

DebatCafé

2002: Religion og sekularisme, religionsmøde i cyberspace, er islam på vej mod en "reformation?", konflikt og forsoning i Indien mellem hinduer, kristne og muslimer, muslimsk mangfoldighed, muslimer i England og Danmark, religion og reklame, demokratiske muslimer - i Tyrkiet og Marokko.

2003: Situationen i Tjetjenien, indtryk fra Bangladesh, religion og fornyelse (med bl.a. repræsentanter for to nye reformbevægelser, nemlig den katolske "Vi Er Også Kirken" og "Progressivt Jødisk Forum").

Undervisning og kurser

Introduktionskursus om islam i april og kursus om kristendom i okt.-nov. Muslimer og kristne deltog i begge kurser.

I august var IKS involveret i Tariq Ramadans og LR's 14 dages kursus om "Islam og religionsmøde i Europa i dag" på Institut for Systematisk Teologi, Københavns Universitet.. Fatih Alev underviste om muslimer i DK. Medarbejdere i IKS var ledere af de fem samtalegrupper, der fungerede under kurset.

Besøg fra udlandet:

Maj Prof. *Jørgen S.Nielsen* fra Centre for the Study of Islam and Christian-Muslim Relations, Birmingham Universitet har været på besøg i og holdt et foredrag om nyere strømninger i den muslimske verden og i Europa.

Den 7.aug dr.*Christian W. Troll* SJ, som er professor i religionsvidenskab ved den (katolske) filosofisk-teologiske højskole, St.Georgen i Frankfurt a.M. Troll har gennem de sidste 35 år forsket og undervist i islam og kristen-muslimske relationer og var i en årrække ansat på centret i Birmingham. Han har skrevet flere bøger, bl.a. om islam i Indien.

I perioden den 18.-29.aug opholdt dr.*Tariq Ramadan*, Geneve sig i København Der blev den 19.aug. arrangeret en reception i forbindelse med udgivelsen af hans bog, At være Europæisk Muslim. Den 26.august fejrede vi Tariq Ramadans 40-års fødselsdag i IKS. Ramadans besøg fik stor betydning for IKS og de unges tilslutning.

30.aug-6.sept. dr.*Andreas D'Souza*, leder af Henry Martyn Institute for Research, Interfaith Relations and Reconciliation, Hyderabad (Indien). D'Souza, som er katolik, holdt foredrag på universitetet og i IKS om "konflikt og forsoning mellem hinduer, kristne og muslimer i Indien".

Den 14.sept. dr.*Mitri Raheb*, præst ved den Evangelisk Lutherske Kirke og leder af Det Internationale Center i Betlehem – i forbindelse med et ophold i Danmark.

I november *Dr.Johnson Mbillah*, som er generalsekretær for Projekt for Relationer mellem Kristne og Muslimer i Afrika, PROCMURA.

Aktiviteter i Danmark

Besøg rundt omkring i landet for at inspirere til at man satte dialoggrupper i gang:

Safet Bektovic og LR i *Helsingø kirke*, hvor en kristen og en muslim har taget initiativ til at starte dialogarbejde.

Fatih og LR i *Christianskirken i Fredericia*, hvor vi på forhånd var blevet advaret om, at stemningen var aggressiv. Det lykkedes os at få muslimer med tyrkisk og somalisk baggrund, bl.a. den lokale imam til at komme til mødet. Dagen endte med, at menigheden og de lokale muslimer besluttede at arrangere et besøg i moskéen og en dialoggruppe.

IKS er indgået i et samarbejde med *Folkekirke & Religionsmøde*, som er finansieret af 7 (ud af 10) stifter. Vi er i færd med at producere et hæfte, der indeholder en introduktion til islam og muslimer i Danmark, forholdet mellem islam og kristendom, og om religionsmøde og dialog. Desuden er det planen, at der skal opbygges et netværk over hele landet med henblik på bl.a. foredrag om dialog med deltagelse af en kristen og en muslim. Et *muslimsk-kristent kontaktforum* på nationalt plan er også under udvikling. Fra IKS deltager Fatih, Abdul Wahid, Lorens Hedelund og undertegnede. Undertegnede underviste om kristendom på den *tyrkiske Hay-skole i Valby*.

Efter henvendelser fra præsterne på *Herlev og Glostrup Sygehus* har vi udarbejdet en ressourceliste med navne på muslimer, der vil træde til, når muslimske patienter udtrykker behov for en samtale med en imam eller lægmuslim. På listen, der nu er udsendt til samtlige hospitaler i Københavnsområdet, optræder muslimer, der både har et dyberegående kendskab til islam og er i stand til at lytte og føre samtaler med mennesker, der befinder sig i en krisesituation. Efter ønske fra muslimerne her i IKS vil vi til efteråret udbyde et *sjælesorgskursus*.

International konference i nov. arrangeret af *Dansk PEN* på Louisiana om den arabiske verden og Vesten.

Medarbejdere har holdt et stigende antal foredrag, debatoplæg og deltaget i undervisning rundt omkring i landet – og desuden deltaget i et væld af TV-udsendelser, radioprogrammer og avisartikler.

Medarbejderes aktiviteter udenfor DK

Undertegnede deltog i april i *konference i Hong Kong*, arrangeret af *Kirkernes Verdensråd*. Her deltog foruden repræsentanter for forskellige globale interreligiøse organisationer samt kristne, der har erfaring med dialogarbejde, også ressourcepersoner fra de andre store religionssamfund.

I juli måned var Fatih Alev og undertegnede i *Istanbul*, bl.a. for at etablere kontakt til dialog-interesserede muslimske og kristne grupper. Der er bl.a. et nært samarbejde mellem den katolske kirke og den muslimske organisation, "The Journalists and Writers Foundation", som har til hovedformål at skabe kontakt og dialog mellem intellektuelle i Tyrkiet med forskellig baggrund. God indføring i Tyrkiets storslåede historie.

I august deltog Abdul Wahid som repræsentant for IKS i en konference om *Global Network of Religions for Children* i Lissabon, Portugal, arrangeret af den japanske NGO-organisation, Arigatou Foundation, som blev etableret i 1990 for at bidrage til en forbedring af børns vilkår i det 21. århundrede gennem samarbejde mellem forskellig religionssamfund.

I oktober deltog jeg selv i en vigtig international *dialog-konference i Geneve*, finansieret af Kirkernes Verdensråd med deltagelse af repræsentanter for de store kristne og muslimske organisationer og enkeltpersoner, involveret i dialogarbejde i det daglige. Det var en konference, der på mange måder gav mere mod og håb for fremtiden og samarbejdet mellem kristne og muslimer.

Aminah Tønnsen deltog i februar i *et kristent-muslimsk seminar i Sankelmark* udenfor Flensborg. På samme tid deltog undertegnede i en *rundbordssamtale i Europakommissionen i Bruxelles om Islamofobi*. Alle medlemslande, med undtagelse af Tyskland, var repræsenteret af en "ekspert" på området. Det var et interessant møde, hvoraf det fremgik, at der er mange fælles problemer med hensyn til islamofobi i alle landene. Der er dog ingen tvivl om, at problemets omfang er langt større i Danmark end i nogen af de andre EU-lande.

Forskningsprojekt

Safet Bektovic er ved at færdiggøre sit projekt om kulturmøder blandt unge i Danmark, som bygger på interviews med elever på to gymnasier og DTU samt medarbejdere her i IKS. I den forbindelse afholdt vi et projektseminar i maj med deltagelse af forskere med kompetence på området. Resultatet udkommer i bogform i løbet af sommeren.

Udgivelser

Tariq Ramadans bog, At være Europæisk Muslim blev trykt af Forlaget Hovedland (Århus) i 1300 eksemplarer. Bogen har vakt stor interesse, også blandt muslimer, og første oplag er nu udsolgt. Der trykkes et nyt oplag på 900 eksemplarer. IKS får en vis procentdel af nettoindtægterne.

Vi har mangfoldiggjort en optagelse af hele Tariq Ramadans kursus på lydskiver, som vi sælger for kr.50 stykket samt hans forelæsning på universitetet på video, som sælges for kr.100.

2003-4

Dialoggrupper

5 dialoggrupper: en kvindegruppe, akademikergruppe (for unge), multialoggruppe, superdialoggruppe og en blandet gruppe.

DebatCafé

2002: Moderne kristne og muslimske fundamentalister, medborgerskab og kulturel mangfoldighed, Konflikt og fred i Nigeria, Indonesien og USA. Lysbilledforedrag om Europas moskéer med hovedvægten på østeuropæiske moskéer.

2003: Om tørklædet – hvorfor egentlig? Mødet blev refereret i Politiken.

Forfatteraften med deltagelse af Amér Majid, som har skrevet bogen, *Sendebudet. Historien om Profeten Muhammad og Islam*, i en samtale med Abdul Wahid Pedersen.

Undervisning, kurser og seminarer

Centret var den 23.-24.maj vært for et seminar med titlen, **ISLAM, KRISTENDOM OG DEMOKRATISK PLURALISME** og med deltagelse af 32 lutheranere, katolikker og muslimer. De fleste kristne deltagere var præster og/eller teologer. To internationalt anerkendte forskere, en kristen og en muslim, nemlig *dr. philos. Anne Sofie Roald*, docent ved Högskolan i Malmö og *.dr. Christian W. Troll SJ*, prof. i religionsvidenskab ved Den Filosofiske-Teologiske Højskole, St.Georgen i Frankfurt. De talte også ved det afsluttende **offentlige debatmøde**.

Seminaret var arrangeret i samarbejde med *Academicum Catholicum* og *Stiftsudvalget for Arbejde blandt Etniske Minoriteter*.

Rundbordssamtaler

En række *rundbordssamtaler* i gang, hvortil inviteres en eller flere **politikere eller journalister**, der beskæftiger sig med islam og muslimer i deres daglige arbejde.

Formålet med samtalerne er at give disse politikere og journalister mulighed for at drøfte aktuelle spørgsmål og problemstillinger direkte med centrets medarbejdere, især de muslimske. Desuden er det en anledning til at få et indblik i centrets arbejde.

Den første samtale havde vi med **Irene Simonsen**, integrationsordfører for Venstre. Det var en meningsfuld samtale, som bekræftede os i, at det var en god måde at skabe kontakt til politikere på.

10.feb. **Rundbordssamtale med organisationer og foreninger**, vi har samarbejdet med eller som har udtrykt deres støtte til centret om centrets arbejde og fremtid. Op mod 10 muslimske og kristne repræsentanter. Udtrykte ønske om at støtte os.

Repræsentanter fra ambassader til et seminar om dialogens fremtid (2.marts) Fire ambassader. Kun repræsentanter fra den Indonesiske og libyske. To andre ambassader havde erklæret sig

interesserede, men kunne ikke komme.

I samarbejde med Hans Raun Iversen inviteret til rundbordssamtale om en *islamisk teologisk uddannelse*, som evt. kunne danne grundlag for en imam-funktion. Mødet i onsdags den 10.marts var omtalt i KD. Der deltog foruden HRI, Karen Klint (S) og jeg selv, 11 mennesker, fire imamer (to kunne ikke komme), en muslim fra uddannelsessektoren, en række unge muslimer, IKS-bestyrelsesmedlemmer (herunder også kristne). Vi fik startet en drøftelse og var enige om, at det er vigtigt at få etableret en uddannelse på akademisk niveau.

Også *Institut for Menneskerettigheder* har bedt os om at være med til at arrangere en dialog med imamer. AWP og jeg skal i morgen have et møde om det. Meget fokus på imamer for tiden.

Debatforum på nettet

IKS har startet et *debatforum på Internettet.*, hvis formål er at skabe et tillidsfuldt og ligeværdigt rum på nettet, hvor det er muligt at udveksle information og synspunkter og tage væsentlige emner op af samfundsmæssig, etisk, eksistentiel eller teologisk art.

Besøg i centret

Antallet af besøg øget. Gentagne gange: Tværkulturelt center (bibelskoleelever), Zahles, Haderslev, Hjørring og Haslev seminarium, Niels Steensens Gymnasium, efterskoler, konfirmandgrupper, Et særligt besøg (1.marts) i forbindelse med vores S-dialoggruppe: *Ghulam Sabir*, en ung 80-årig mand med pakistansk baggrund, som efter 7 års Kierkegaard-studier på egen hånd har udgivet en bog om Kierkegaard og Iqbal. Det var første gang han og Safet fik mulighed for at mødes. Sabir blev meget glad for at kunne konstatere, at Safet havde skrevet en bog, hvor han dokumenterede at Kierkegaard var sufi, som han sagde.

Besøg fra udlandet:

Flere store grupper fra Malmø, menigheder og integrationsgruppe.

9 præster fra Nord-Guldbrandsdalen (januar).

I juni 10 præster fra London (januar).

Daniel Calero, præst for etniske minoriteter i Stockholm (september).

I forbindelse med *Images of Asia* festivalen arrangerede vi i august måned i samarbejde med Mellemfølgelig Samvirke en debataften med *Ahmed Hasyim Muzadi* (formand for *Nadhlatul Ulama (NU)* – 40-60 mil. medl. - og præsidentkandidat) som hovedtaler.

På grund af Muzadis beslutning om at vende hjem før tiden måtte vi imidlertid aflyse mødet og inviterede i stedet til en uformel sammenkomst i IKS' lokaler med næstformanden for NU, *Masdar Farid Mas'udi* og, leder af Center for Women Studies, State Institute for Islamic Studies (Yogyakarta) *Siti Ruhaini Dzuhayatin*. Hun er sociolog og "islamisk" jurist og har forsket i kvinderoller, migration, reproduktiv sundhed etc. De to gæster fortalte om situationen i Indonesien og om deres arbejde for at skabe tillid og gensidig forståelse mellem de forskellige grupperinger i landet.

I begyndelsen af september besøg af *Sheikh Fawzi Fadel Ibrahim El Zifzaf*, formand for *Al-Azhar* Universitets afdeling for kristen-muslimsk dialog sammen med *Nagui Aziz Abdalla*, koptisk kristen og medarbejder ved den danske ambassade i Cairo. Dette skete på Københavns biskops foranledning i forbindelse med Udenrigsministeriets konference om terrorisme og udviklingsbistand hvor Zifzaf gav oplæg om interreligiøs dialog. Zifzaf har bl.a. iværksat et samarbejde med Vatikanet og med den anglikanske kirke.

Efter konferencen havde vi en rundbordssamtale med de to egyptere i IKS om interreligiøs dialog, hvor også Københavns biskop deltog.

Den 22.-28.okt. var IKS vært for det første af tre casestudier om *"Interreligiøs dialog: konflikt og fred"*, som indgår i et studieprogram under *Det Lutherske Verdensforbund*. De næste to casestudier

finder sted i Indonesien og Nigeria i løbet af 2004. Studiegruppen består af en kristen og en muslim fra de tre lande og fra USA samt to fra Det Lutherske Verdensforbund. Fra Danmark delteger Faih og jeg. Vi er også med i planlægningsgruppen.

Programmet her i Danmark bestod bl.a. af møder med Forum for Folkekirke & Religionsmøde, Det Mellemkirkelige Råd, Københavns Stiftsudvalg for Arbejde blandt Etniske Minoriteter, Islamisk Trossamfund, Muslimernes Landsorganisation, Institut for Menneskerettigheder og samtaler med Per Dahlgaard (DF) og Elisabeth Arnold (RV), antropolog Peter Hervik. Desuden var gruppen både til fredagsbøn og til gudstjeneste sammen.

Der blev i denne forbindelse afholdt *debatcafé* med oplæg ved de nigerianske, indonesiske og amerikanske gæster lørdag den 25.okt. Temaet var *Konflikt og fred i Nigeria, Indonesien og USA*.

To gange *besøg fra Libyen*. Første gang i forbindelse med et seminar den 20.sept. om muslimsk-kristen dialog, som foregik i IKS med deltagelse af bl.a. prof. Najah Alghabasi og Milad Ashabani fra Tripoli samt nogle få herfra IKS. Milad Ashabani kom tilbage og besøgte os i sidste måned sammen med en anden professor fra Tripoli, Ali Farfer. Meget interessante samtaler, meget åbne og nytænkende.

Aktiviteter i Danmark

Sammen med *Folkekirke & Religionsmøde* er vi i færd med at udvikle et *muslimsk-kristent kontaktforum* på nationalt plan. Fra IKS deltager Fatih, Abdul Wahid, Babar Baig, Lorens Hedelund og undertegnede.

MIA-netværk. (Mangfoldighed i Arbejdslivet) Institut for Menneskerettigheder bad IKS om at indgå i dette netværk bl.a. ved at producere en tekst om religiøs mangfoldighed på arbejdspladsen med anbefalinger til virksomheder ift. hvordan de forholder sig til religiøse forskelle på arbejdspladsen. Denne tekst blev lagt ind på netværkets hjemmeside og er i eget regi foreløbig blevet til en lille kopieret folder.

MIA-netværket består af minoritetsorganisationer, videnscentre og arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer og arbejder for ligebehandling og mangfoldighed på arbejdspladsen. Uddeler pris til virksomheder, der arbejder aktivt med mangfoldighed. Anne og Christa er vores repræsentanter i netværket.

Hospitalsprojekt: Efter henvendelser fra præsterne på *Herlev og Glostrup Sygehus* har vi udarbejdet en ressourceliste med navne, nu udsendt til samtlige hospitaler i Københavnsområdet, optræder muslimer, der både har et dyberegående kendskab til islam og er i stand til at lytte og føre samtaler med mennesker, der befinder sig i en krisesituation.

Den 23.feb. møde med deltagelse af repræsentanter fra OPSA og Muslimer i Dialog, hospitalspræst Tom Kjær (Herlev), overlæge Marianne Kastrup for Videnscenter for Transkulturel Psykiatri, Rigshospitalet. Vi vil samarbejde om projektet, forsøge at skaffe økonomisk støtte og starte *kurser i omsorgsarbejde* til efteråret.

Medarbejdere har holdt et stigende antal *foredrag*, debatoplæg og deltaget i undervisning rundt omkring i landet – og desuden deltaget i et væld af TV-udsendelser, radioprogrammer og avisartikler.

Medarbejderes aktiviteter udenfor DK

Den 11.-15.juni deltog undertegnede sammen med 27 andre europæere i et økumenisk møde i Lyon, kaldet *Journées d'Arras*, som består af kristne, der arbejder med kristen-muslimsk dialog. Der blev fremlagt rapporter fra de forskellige europæiske lande, og følgende emne blev drøftet: *Hvad sker der, når kristne og muslimer konfronteres med vold?*

Fatih Alev og undertegnede deltog den 18.-23. juni i et *kristent-muslimsk seminar i Istanbul*,

arrangeret og sponsoreret af *Kirkernes Verdensråd (KV)* og *Interkulturelt Dialog Platform* (tyrkisk). Der deltog 7-8 kristne fra Europa (og Fatih) og . Formålet var at udforske de fælles værdier og fælles ansvar, men også give os indsigt i de senere politiske forandringer i Tyrkiet, særligt konsekvenserne for religionens rolle i det offentlige rum.

Fatih Alev og undertegnede foretog sammen med to medarbejdere fra dialogcentret, Emmaus i Oslo en studierejse *til Istanbul og Damaskus*. I Istanbul besøgte vi igen *Interkulturelt Dialog Platform*.

Tredje *dansk-norske, kristent-muslimske seminar på Lysebu* med deltagelse af 54 nordmænd og danskere, kristne og muslimer. Temaet var "*Identitet, tilhørighed og oprør blandt unge kristne og muslimer*". Ungdomsforskere, ungdomspolitikere, repræsentanter for kristne og muslimske ungdomsforeninger og andre praktikere deltog (fire fra IKS i planlægningsgruppen). Det var en rigtig positiv oplevelse. Bekræftelse af, at de unge er interesserede i dialogarbejde og finder det naturligt at omgås hinanden.

Juni 2003 deltog Aminah i et seminar i Zsambek v. Budapest, arrangeret af den franske organisation GERFEC (European Research and Study Group for the Training of Christian Educators). Jøder, kristne og muslimer fra otte europæiske lande udvekslede erfaringer og deltog i workshops. Prof. John M. Hull fra Birmingham holdt den centrale forelæsning "Religious Education, Violence and Peace."

I august 2003 deltog Aminah i GERFECs hovedstyrelsesmøde i Strasbourg.

Forskningsprojekter og studier

Safet Bektovic har færdiggjort sit projekt om kulturmøder blandt unge i Danmark, som bygger på interviews med elever på to gymnasier og DTU samt medarbejdere her i IKS. Udkommer på Tusculanum snart.

Martin Thostrup er også tæt på at færdiggøre sit speciale om Unge muslimer i København. Han har i perioder haft studieplads i centret. Det samme gælder *Ali Nicolaisen*, der arbejder på et speciale om racisme og medier.

Derudover har *Tina Jensen*, som er antropolog og arbejder på et post-doc projekt om "Omvendelse til islam i Danmark, ønsket at være frivillig medarbejder i centret, samtidig med at hun arbejder med sin forskning.

Udgivelser

Tariq Ramadans bog, *At være Europæisk Muslim* blev udsolgt i løbet af sidste år og foreligger nu i en ny og forbedret udgave.

Antologien, *Islam, Kristendom og det Moderne (210 sider)*, forfattet af danske og norske, kristne og muslimske forfattere (alle med forskningsmæssig og praktisk dialogerfaring) En del af bidragene fra den dansk-norske konference på Schæffergården, udkommer på Forlaget Tiderne Skifter den 13. april. Flere af bidragene er forfattet af IKS-medarbejdere. I den forbindelse arrangerer vi en reception og en debat, hvor man kan møde de danske forfattere til bogen.

2004-5

Dialoggrupper

5 dialoggrupper: en kvindegruppe, 2 ungdomsgrupper, superdialoggruppe og en blandet gruppe. Fælles spisning i forbindelse med ramadanen.

DebatCafé

Tre forfatteraftener i 2004:

Marts: Amér Majid, Sendebudet. Historien om Profeten Muhammad og Islam.

April: Lissi Rasmussen (red. og Lena Larsen), Islam, Kristendom og det Moderne.

Sept.: Safet Bektovic, Kulturmøder og religion - identitetsdannelse blandt kristne og muslimske unge.

Nov. debatmøde om kristen-muslimske relationer i Egypten med Cornelis Hulsman, Cairo.

Februar 2005: Fotoudstilling og reception om Islam i Europa af Achmed Nurani Krausen.

Undervisning, kurser og seminarer

Den 11. maj blev der afholdt en *temadag med fokus på kvindeforeningsarbejde og dialog* mellem kristne og muslimer i Danmark og Norge. Dagen var opdelt i et seminar om kvindeforeningsarbejde, hvor forskellige organisationer og foreninger præsenterede sig, og et debatmøde om kvinder og dialogarbejde. I seminaret deltog bl.a. Anne Hege Grung, præst og leder af dialogcentret Emmaus i Oslo.

IKS var med i forberedelsen af en dansk-egyptisk ungdomskonference, der fandt sted den 17.-19. august på Fredensborg Vandrerhjem med det overordnede tema, *Demokrati og Sameksistens*. I konferencen deltog 45 kristne og muslimer fra Danmark og Egypten.

Konferencen var en del af et stort Danida-støttet projekt for Interkulturel Dialog i Egypten, formidlet af Danmission. Der indgik en *offentlig høring* i Fællessalen på Christiansborg.

Aktiviteter og projekter i Danmark

Hospitalsprojekt: IKS lagde for to år siden en ressourceliste ud til personalet på de københavnske hospitaler. Efterspørgslen efter bistand er stadig voksende, hvorfor IKS ønskede at udvide ordningen.

Det første omsorgskursus for muslimer og kristne med etnisk minoritetsbaggrund forløb over 5 aftener blev gennemført i november/december. I kursusforløbet var indlagt et besøg på Herlev Amtssygehus. Undervisere på kurset var bl.a. en overlæge, en sygehuspræst, en læge med muslimsk baggrund og en lektor i sjælesorg ved pastoralseminariet. Op mod 70 overvejende unge muslimer fuldførte kurset, der fandt sted på Rigshospitalet.

På baggrund af samtale med hver enkelt af deltagerne har vi udvalgt 17 til at gå videre til endnu et kursusforløb for at kvalificere sig til at indgå i et ressource-team i forhold til personale og patienter samt deres pårørende. Nogle vil yderligere indgå i sygehusets katastrofeberedskab på linje med en række præster. Det er meningen, at resten skal deltage i koordineringsarbejde og i en besøgstjeneste, der vil henvende sig til bl.a. fængsler, plejehjem, krisecentre og asylcentre. På længere er det også vores hensigt at nå ud til enlige, der føler sig ensomme i private hjem.

Der blev også i september tilbudt et kursus om islam og kultur i sundhedsvæsenet, henvendt til alle, der arbejder eller vil komme til at arbejde på sundhedsområdet. Underviserne på dette kursus er alle muslimer. Interessen var så overvældende, at centret måtte oprette yderligere to hold for at kunne imødekomme de mange henvendelser, i alt 150. Herefter har vi fået en del henvendelser fra hospitalerne i Københavnsområdet med henblik på foredrag om de spørgsmål og problemer, der kan opstå i forhold til patienter og pårørende med etnisk minoritetsbaggrund.

IKS startede i oktober en række rundbordssamtaler med deltagelse af **ansatte ved ambassader**.

Første gang mødte repræsentanter fra otte ambassader op, overvejende med muslimsk baggrund.

Desuden deltog en række medarbejdere i IKS. Der var ønske om at afholde disse samtaler en gang i måneden.

Samtaler om en *islamisk teologisk uddannelse*. Hans Raun Iversen, Lisbeth Christoffersen, Safet Bektovic, Martin Thostrup og Birgitte Schepelern Johansen (KU). Foreløbig udarbejdes en rapport om de forskellige uddannelsesinitiativer i Europa. Dernæst vil vi se på, hvilke muligheder, der er for et nordisk samarbejde omkring projektet.

IKS indtrådte i oktober i **Rådet for Menneskerettigheder**. Undertegnede repræsenterer IKS i rådet, mens *Zubair Hussain* er suppleant. IKS er endvidere involveret i Institut for Menneskerettigheders

MIA-netværk (Mangfoldighed i Arbejdslivet) og har været aktiv u *Ligebehandlingsudvalget* under Rådet.

IKS har deltaget i *forskellige projekter*, der handler om at skabe forståelse mellem mennesker med forskellig kulturel baggrund, bl.a et teaterprojekt, et internetbaseret læserbrevsprojekt og et europæisk projekt, der handler om tolerance-træning.

Besøg fra udlandet:

I juni måned besøg af **Marko Orsolic**, katolsk præst og leder af IMIC, *Det Internationale Multireligiøse og Interkulturelle Center*, som har til formål at styrke forsoningen og genetableringen af det multireligiøse og multietniske samfund i Bosnien.

Besøg af 10-12 højtstående *iranske embedsmænd* fra den Islamiske

Menneskerettighedskommission i forbindelse med kursus på Institut for Menneskerettigheder.

Den 2.sept. havde centret besøg af en delegation bestående af 22 mennesker fra personalegruppen i *Sveriges Kristna Råd*, som også inkluderer frikirkerne i Sverige.

I begyndelsen af november havde IKS besøg af den hollandske journalist og sociolog, **Cornelis Hulsman**, som er chefredaktør på *Arab-West Report (AWR)*. AWR er en internet-baseret nyhedsavis, der producerer oversigter over arabiske medier i Egypten om emner, der vedrører forholdet mellem den arabiske og den vestlige verden, og udarbejder egne dybgående rapporter om emner i medierne.

Centret har desuden haft besøg af to medlemmer af *Dialoggruppen for Tro og Livssyn* i Stavanger, af **biskop Olav Sjevesland**, Kristianssand og af medarbejdere/præster fra *Studentermenigheden i Oslo*.

Endnu en nordisk gruppe besøgte centret i år – nemlig fra *Nordisk Institut for Missionsforskning og Økumenisk Forskning*.

Medarbejderes aktiviteter udenfor DK

I april var seks af centrets medarbejdere på studietur til *Bosnien-Hercegovina*.

Fatih Alev og undertegnede deltog i maj måned i et 3 dages internationalt interreligiøst symposium i *Istanbul og Mardin* (tæt ved grænsen til Syrien) . I alt deltog 350 mennesker.

I juni måned var vi 10 dage i *Indonesien*, som var det andet casestudie, som Det Lutherske Verdensforbunds studiegruppe skulle forholde sig til. Det sidste case studie fandt sted i *Nigeria* fra den 28.feb.-13.marts. Det hele afsluttes med et møde i *Chicago* i juni måned, hvor vores resultater skal fremlægges, og vi skal forberede udgivelsen af en bog om projektet.

I juli måned deltog Aminah Tønnsen i *Verdensreligionernes Fjerde Parlament i Barcelona*.

Desuden har Safet Bektovic og undertegnede været i *Skopje* i Makedonien i forbindelse med projektet, *Bridging Religions in Macedonia*, som udføres af *Macedonian Center for International Cooperation (MCIC)* i samarbejde med *Folkekirkens Nødhjælp*. Vores opgave var at undervise om dialog og samarbejde på det muslimske og det ortodokse kristne universitet i Skopje.